

İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencisi Dilek Bayram'ın 40.Kütüphane Haftası Öğrenci Açılışı Konuşması

Dilek Bayram

Sayın Vali Yardımcım, Sayın İl Kültür ve Turizm Müdürüm, Sayın Hocalarımız, değerli meslektaş büyüklerim ve sevgili arkadaşlarım...

Konuşmama, hepimizin bildiği bir gerçek olan “bilginin önemi”ne değinerek başlamak istiyorum.

Bilgi kuşkusuz günümüzde en değerli kavramdır. Şu an dünya üzerinde bilim ve teknoloji açısından özenerek izlediğimiz ülkeler doğru, güvenilir ve güncel bilgiyi yerinde kullanmaları sonucunda bu noktaya gelmişlerdir. Peki neden bizler bu noktaya gelemiyoruz? Gelemiyoruz, çünkü bizler doğru, güvenilir ve güncel bilgiyi takip edemiyoruz, gereğince bilgi ile yaşamıyor, bilgi ile tüketmiyor ve bilgi ile üretmiyoruz. Örneğin hala maddenin üç halini biliyor, öğreniyor ve öğretiyoruz. Oysa biliyor musunuz ki, maddenin altıncı hali üzerine çalışmalar neredeyse bitti. Çoğumuz bırakın fermionik yoğunlaştırmayı, maddenin plasma ve Bose-Einstein hallerinden bile habersiz. Bizler dünya biliminin vardığı sonuçları bilmediğimiz ve bu sonuçlardan yararlanamadığımız daha da ötesini keşfedemediğimiz sürece Batı'nın tasviriyle gelişmekte olan toplumlardan biri olarak kalmaya devam edeceğiz.

Yeterli ve gerekli bilgi olmadan iyi bir yönetim, teknoloji, bilim, eğitim, ekonomi, kültür ve uygarlık, vatandaşlık ve hatta günlük hayat bile düşünülemez.¹

Gelecekte bilginin yeri ve önemi şüphesiz daha tartışmasız bir yerde olacaktır. Ünlü futurolog Alvin Toffler'ın dediği gibi: “**Bilgi güç, güç de bilgidir**”. Toffler bilginin geleceğini ise şöyle belirtmiştir:

“Bundan böyle toplumlarda güç, kaba kuvvet veya servetle değil, en demokratik kaynak olan bilgi ile var olacaktır. Gelecekte her kurumda cereyan edecek olan iktidar kavgasının merkezini bilginin denetimi oluşturacaktır”.²

¹ Yazıcı, Mine (2004). Çeviri Etkinliği. İstanbul: Multilingual.

² Koşlu, Cem (1994). Türkiye Mucizesi İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bilgi şimdiki kadar fazla olmasa da geçmişte de önemini koruyabilmiştir. Örneğin; Mısır, Roma tarafından işgal edilirken Kleopatra'nın ülkesinden daha çok, yanan İskenderiye Kütüphanesi'ne gösterdiği ilgi, bizlere birer bilgi yuvaları olan kütüphanelerin o dönemlerde de ne denli önemsendiğini göstermektedir.

Kütüphaneler, ilk şehirlerle birlikte ortaya çıkmış kurumlardır ve uygarlık tarihinin gelişmesine paralel olarak bir gelişme göstermişlerdir. Başlangıçta kütüphaneler tapınakların yanında, şehirlerin önemli yapılarından biridir. Ama ne yazık ki bu dönemlerde kütüphaneler bir nevi depo olarak görülmüşlerdir. Nihayet toplum olma aşamasına gelindiğinde kütüphaneler, ortak bir amaç ve buna bağlı hedefler çerçevesinde ortak bir kültür yaratmada önemli rol oynamışlardır. Kütüphanelerin bu gelişim sürecine baktığımızda artık bu kurumların 'depo' olmaktan çıkıp bilgi aktaran 'canlı organizmalar' halini aldıklarını görüyoruz.³ Bu gelişim sürecinde hiç değişmeyen bir yan vardır. Kütüphaneler, her dönem ve toplumda, kültür mirasçıları olmuşlardır. Bunu Taylor'ın kültür tanımıyla daha da iyi anlayabiliriz: **"Kültür ya da uygarlık bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür"**. Bir topluma ait kütüphaneye girdiğinizde, siz, aslında o toplumun kültür laboratuvarlarından birindesinizdir.

Türk Kütüphaneciliğinin sorunları görünüşte bütçe, personel, istihdam, bina, derme yetersizliği gibi görünebilir; fakat bunlar neden değil sonuçtur. Asıl neden, ilgi, bilgi ve sevgi eksikliğinden kaynaklanan anlayışsızlık ve beraberinde gelenlerdir. Bunlar; eğitim sistemimizin kütüphane kurumuna yeterince önem vermemesi ve kütüphanecilik alanında, diğer alanların uzmanlarından ve devletten destek alınarak bir türlü politika oluşturulamaması ve bu alanın planlı hale gelememesidir.

Gelişmekte olan bir ülke olarak, öncelikle bizlerin eğitime önem vermemiz gerekmektedir. Sadece okul yaptırmakla eğitime önem vermiş olamayız. Bırakın ilk ve orta dereceli okulları üniversiteden bile kütüphaneyi hiç kullanmadan mezun olan öğrencilerimiz var toplumumuzda. Sonuç olarak; çağı yakalayamayan bir toplum. Ulu Önderimizin bize vermiş olduğu görevle toplumumuzu çağdaş uygarlık seviyesine çıkartmalıyız. Bunun için öncelikle kütüphanelerimizde bir reform gerçekleştirmeliyiz. Çünkü kütüphaneler o toplumun aynasıdır. Kütüphaneler geliştikçe toplumlar da gelişir.

³ Yazıcı, Mine a.g.e.

Ülkemizde gerek devlet tarafından gerekse maddi durumu iyi olanlar tarafından bir çok okul yaptırılmaktadır. Bu çok sevindirici bir olay. Fakat bir okul sadece dört duvardan oluşan, bilgiyi keşfetmeye değil, ezberletmeye dayandıran bir eğitim kurumu olamaz.

1964'te ABD'de yayınlanan "Kütüphanesiz Okullar-Milli Utancımız" adlı raporda şöyle deniyor: "**Kütüphanesiz okul, yarım bırakılmış bir okuldur**". Bizim okul kütüphanelerine gelince, eğitim işlemini bütünleyici bir rol oynaması gereken kütüphane, bizde yönetmelik hükmünü yerine getirmek endişesinin sonucu olduğundan, adeta okuldan kopmuş bir parça, hatta yüküdür. Bunun sebebi ise eğitim politikamızın kütüphane kurumuna yeterince önem vermemesidir.⁴ Aslında bu yaşam boyu öğrenici olarak çağdaş bireylerin gelişmesini hedeflemeyen bir yaklaşımdır. Amerika'daki raporun etkisine dönersek, yayımlandıktan sonra basının da sayesinde geniş yankı uyandırmış. Hatta Washington Post'ta bir başmakalede "**Kütüphane okulun kalbidir**" denilmiştir. Herhalde oranın basın anlayışı bizden biraz farklı.

Pek çok ülkede toplumsal bilinçlendirme büyük ölçüde nerede yapılıyor dersiniz? Halk bilincinin mayalandığı halk kütüphanelerinde. Çünkü etkinliği, hizmetindeki sürekliliği onları en etkin kitle iletişim aracı haline getirir. Soy, tür, yaş, görüş ve inancı ne olursa olsun herkese bilgi kaynaklarından özgürce ve karşılıksız yararlandırıran böylesine yapıcı bir toplumsal hizmet biriminin temel amaçlarından biri, sağlıklı kamuoyu oluşturmaktır. Ama ne yazık ki bu zamana kadar, kütüphanelerin gücü yeterince anlaşılmış ve değerlendirilmiş değildir.⁵

Mesleğe yeni başlayacaklar olarak farkındayız ki, kütüphanecilere yeterli düzeyde maddi ve manevi destek verilememektedir. Bu bilinen acı bir gerçektir. Ama bu sizleri, yani Türkiye'nin dört köşesinde hangi şartlarda olursa olsun görevlerinizi en iyi şekilde yerine getiren bilgi neferlerini ve sizlere katılacak olan bizleri yıldırılmamalı. Ülkemizdeki her meslek grubu gibi, bizlerin de yaşam standartlarımızı yükseltmeyi istemeye hakkımız var. Bunun olması için haklı mücadelemizi verirken, mücadelemizi verdiğimiz mesleğimizden asla uzaklaşmamalıyız. Biliyorum ki, bütün kütüphaneciler işlerini büyük bir adanmışlıkla yapıyorlar. İçimizdeki bu ateşin sönmesine asla izin vermemeliyiz. Bu konuda devlet büyüklerimizden hak ettiğimiz anlayışı ve desteği bekliyoruz.

Konuşmamın sonuna yaklaşırken, bilgi ile yaşama zorunluluğu hisseden, bilgi

⁴ Soysal, Özer (1998). Türk Kütüphaneciliği: Bilgi'nin Yazgısı. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği

⁵ Soysal, Özer a.g.e.

ile üreten ve bilgi ile tüketen bireyleri ve bu bireylerden oluşan toplumu yarattığımız zaman, bizler görevimizi başarıyla yapmışız ve bunu başarabileceğimiz ortamı yaratmışız demektir.

Son olarak, Bacon'ın bir sözünü hatırlatmak isterim. Der ki Bacon; bilgi ege-men olma aracıdır. Ulu Önderimiz Atatürk'ün sözünü de hatırlarsak "Egemenlik, kayıtsız, şartsız milletindir". Egemenlik kayıtsız şartsız milletinse, milletler ege-menliklerini bilginin aracılığıyla edinecekler ve daim kılacaklardır. Şunu unut-mayalım ki, bağımlı bir millet esirse, bilgisiz bağımsızlık da aslında esarettir. Teşekkürler...